

Ректору КПІ ім. Ігоря Сікорського

Мельниченко А.А.

Уповноваженої особи з питань
запобігання та виявлення корупції

Цимбаленко Я.Ю.

СЛУЖБОВЕ ПОДАННЯ

щодо опису корупційних ризиків та заходів з їх мінімізації у діяльності
центру міжнародної освіти (ЦМО)

За результатами роботи комісії з розгляду діяльності ЦМО та враховуючи аналітичні матеріали НАЗК (<https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/72/>) щодо оцінених корупційних ризиків під час набору на навчання іноземних громадян та осіб без громадянства (далі – іноземні студенти) ЗВО України, прошу розглянути службове подання та вжити заходи щодо удосконалення роботи ЦМО відповідно до комплексної програми, що додається.

Опис корупційних ризиків:

1. Зловживання працівників університету, пов'язані зі вступом іноземців.
2. Посередництво у наборі іноземних студентів.

Основна інформація:

Власник ризику: КПІ ім. Ігоря Сікорського (Центр міжнародної освіти)

Сфера публічного управління: Освіта

Чого стосується: Вступ до закладу освіти іноземцями та особами без громадянства

Нормативна база:

- Закон України «Про запобігання корупції»
- Закон України «Про вищу освіту»
- Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»
- Закон України «Про закордонних українців»
- Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»

- Наказ МОН України від 01.11.2013 № 1541 «Деякі питання організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства»

- Дата перегляду ризику: 18.12.2025.

Опис ризику:

Процедура вступу для іноземців є бюрократизованою та складається з кількох непрозорих етапів, що створює ризики зловживань:

1. Для організації набору іноземних студентів створено ДП «Український державний центр міжнародної освіти». Консультаційні послуги можуть надаватися як самими закладами освіти (безоплатно), так і компаніями-посередниками (на договірній основі за додаткову плату).

2. Видача запрошення на навчання: ЗВО видає запрошення, необхідне для отримання візи типу «Д». На цьому етапі працівники університету можуть вимагати додаткову оплату або іншу неправомірну вигоду за його отримання.

3. Перевірка рівня володіння мовою навчання: відсутність єдиних стандартизованих вимог щодо перевірки знань мови надає значну дискреційну владу приймальним комісіям. Це може призводити до вимагання або пропонування хабара за формальне підтвердження рівня мови або зарахування на підготовчі курси.

4. Фінансовий інтерес ЗВО: розмір плати за навчання для іноземців часто значно вищий, ніж для українських студентів, що не відповідає фінансовим обґрунтуванням вартості навчання. Це може спонукати працівників університетів вдаватися до маніпулятивних практик у визначенні вартості навчання та термінів оплати, а також в питаннях поселення до гуртожитків.

5. Співпраця з посередниками: виникнення ризику «відкатів» посередниками працівникам університету.

Джерела ризику:

- Відсутність єдиних вимог до порядку та критеріїв перевірки знання мови навчання;

- Дискреція університету щодо визначення умов вступу, зарахування на підготовчі курси, визначення розміру оплати навчання та переліку інших платних послуг для іноземних студентів;

- Відсутність зовнішнього контролю за формуванням вартості навчання для іноземців та їх зарахування до університету;

- Індивідуальна недоброчесність працівників або абітурієнтів;

- Відсутність чіткої внутрішньої регламентації процесу навчання іноземців;

- Відсутність законодавчих обмежень кількості спроб проходження підготовчих курсів;
- Брак доступної та повної інформації для іноземних студентів;
- Відсутність належного регулювання процесу консультативної підтримки;
- Діяльність посередницьких компаній, відсутність вимог до таких компаній, зокрема в питаннях доброчесності діяльності, та брак контролю за нею;
- Можливість працівників університету скеровувати студентів до посередників;
- Індивідуальна недоброчесність працівників університетів, посередників або самих абітурієнтів.

Наслідки

Стратегічні:

- Зарахування студентів, які не володіють мовою викладання, що погіршує якість освіти та має корупційний ризик отримання неправомірної вигоди НПП під час оцінювання знань.
- Корупційний тиск на іноземних абітурієнтів.
- Порухення прав учасників освітнього процесу.
- Втрату репутації української вищої освіти за кордоном, формування іміджу корумпованої та неякісної системи.

Корупційні (згідно з ККУ та КУпАП):

- Шахрайство (ст. 190 ККУ).
- Підкуп працівника підприємства (ст. 354 ККУ).
- Підброблення документів (ст. 358 ККУ).
- Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ).
- Одержання хабара службовою особою (ст. 368 ККУ).
- Підкуп службової особи приватної компанії (ст. 368-3 ККУ).
- Надання хабара службовій особі (ст. 369 ККУ).
- Порухення вимог щодо запобігання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП).
- Незаконне використання службової інформації (ст. 172-8 КУпАП).

Дисциплінарна відповідальність (звільнення) та внесення до Реєстру корупціонерів.

Відповідальні суб'єкти

Відповідальний суб'єкт: директор ЦМО.

Суб'єкт внутрішнього контролю: проректор з міжнародних зв'язків.

Для здійснення заходів з мінімізації корупційних ризиків, прошу затвердити Комплексну програму удосконалення роботи центру міжнародної освіти за результатами контролю та аналізу корупційних ризиків (додається) та надати розпорядження директору центру міжнародної освіти забезпечити розробку детального плану-графіка його впровадження з визначенням відповідальних осіб, ресурсів та термінів. Також прошу надати розпорядження здійснювати заходи внутрішнього контролю суб'єкту внутрішнього контролю – проректору з міжнародних зв'язків.

ДОДАТОК

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ЦЕНТРУ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ (ЦМО) ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

1. ПІДСТАВА РОЗРОБЛЕННЯ

Програма розроблена на основі висновків комісії з розгляду діяльності Центру міжнародної освіти та аналітики Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) щодо наявних системних ризиків у процесах набору іноземних студентів. Метою є створення сучасної, прозорої, автоматизованої та стійкої до корупційних впливів системи рекрутингу.

2. ОСНОВНІ ЗАХОДИ

2.1. Нормативно-організаційна основа

2.1.1. Єдині Умови прийому: Щорічна розробка, затвердження ректором та оприлюднення на сайті університету комплексного документа «Умови прийому іноземних громадян та осіб без громадянства». Документ має включати:

Детальні критерії та етапи відбору.

Календарний план вступної кампанії.

Остаточний перелік необхідних документів та вимоги до них.

Чіткі формули розрахунку конкурсного рейтингу (бал академічного документа, бал мовного сертифікату, бали за додаткові досягнення тощо).

Діючу вартість навчання та інших послуг.

Процедури апеляції та канали для зворотнього зв'язку.

Цей документ стає основним нормативним актом, на який посилаються всі подальші процедури.

2.1.2. Повноваження уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції, серед інших:

Оцінка корупційних ризиків у всіх формах вступних випробувань (особливо творчі конкурси, співбесіди).

Випадкова перевірка оригіналів документів та автоматизованих рішень.

Аналіз скарг, апеляцій та інцидентів.

Проведення щорічного аудиту процедур і формування рекомендацій щодо їх удосконалення.

Прямий звіт перед ректором.

2.2. Технологічні та процедурні заходи (механізми реалізації)

2.2.1. Цифровізація ключових процесів:

Електронне екзаменування: Впровадження захищеної платформи для онлайн-іспитів з обов'язковою відеоідентифікацією кандидата, записом екрану та протоколюванням дій.

Автоматизована система «Електронний вступ»: Створення єдиного цифрового реєстру вступників. Кожен етап (реєстрація, перевірка документів, зарахування балів, результати екзаменів, формування рейтингу) фіксується в системі з закріпленням відповідального виконавця. Будь-яке редагування даних потребує санкції керівника та залишає цифровий слід (лог).

Система електронної звітності: Автоматичне формування та публікація в реальному часі рейтингових списків в особистих кабінетах кандидатів та на офіційному сайті.

2.2.2. Аудіовізуальна фіксація та архівування: Обов'язковий аудіо- та відеозапис усіх онлайн- та офлайн-співбесід, усних іспитів, творчих конкурсів та мовних інтерв'ю. Записи архівуються в архівному підрозділі університету строком не менше 5 років. Порядок фіксації та зберігання регламентується Номенклатурою справ університету.

2.2.3. Підвищення інформаційної прозорості:

Веб-портал для іноземних абітурієнтів: Створення спеціального розділу на сайті ЦМО/університету з інтуїтивною навігацією та структурованою інформацією українською та англійською мовами (Умови прийому, програми екзаменів, зразки тестів, вартість, контакти, зворотній зв'язок).

Чітка мовна політика: Публікація детальних вимог до рівня володіння мовами викладання, програм мовних курсів (приклади завдань на тестування), вартості тестування та навчання на підготовчих відділеннях.

2.3. Контрольні та моніторингові заходи

2.3.1. Регламентація роботи з посередниками (агентами):

Затвердження офіційних вимог до партнерських компаній, офіційного реєстру партнерських компаній та публікація його на сайті.

Укладання типових договорів з чіткими стандартами діяльності та механізмами розірвання у разі порушень.

Пряме інформування кандидатів на сайті про те, що послуги агентів є добровільними, а всі офіційні рішення приймає виключно університет.

Періодичний моніторинг діяльності агентів, включаючи опитування студентів-клієнтів.

2.3.2. Ефективна система апеляцій та зворотного зв'язку:

Оприлюднення прозорого, безкоштовного та швидкого механізму подачі електронних апеляцій.

Розгляд апеляцій спеціальною комісією з представників факультету, ЦМО, уповноваженої особи та студентського самоврядування.

Створення анонімного каналу («гаряча лінія»/форма) для повідомлень про корупційні пропозиції, тиск або інші порушення.

2.4. Кадрові заходи та внутрішня культура

2.4.1. Обов'язкове навчання: Регулярні тренінги для співробітників ЦМО та членів усіх приймальних комісій з питань:

Антикорупційного законодавства та етики.

Процедур запобігання конфлікту інтересів.

Роботи з новими автоматизованими системами та платформами.

2.4.2. Ротація відповідальних осіб: Періодична (щорічна або раз на два роки) зміна складів екзаменаційних комісій, комісій з творчих конкурсів та співбесід для попередження формування стійких неформальних зв'язків.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Мінімізація суб'єктивних рішень та можливостей для зловживань.

Повна інформаційна прозорість процесу для кандидатів та суспільства.

Підвищення довіри до бренду університету на міжнародному ринку освіти.

Спрощення, централізація та підвищення ефективності адміністративних процесів ЦМО.

Створення об'єктивних, перевірених даних для стратегічного планування та аналітики.